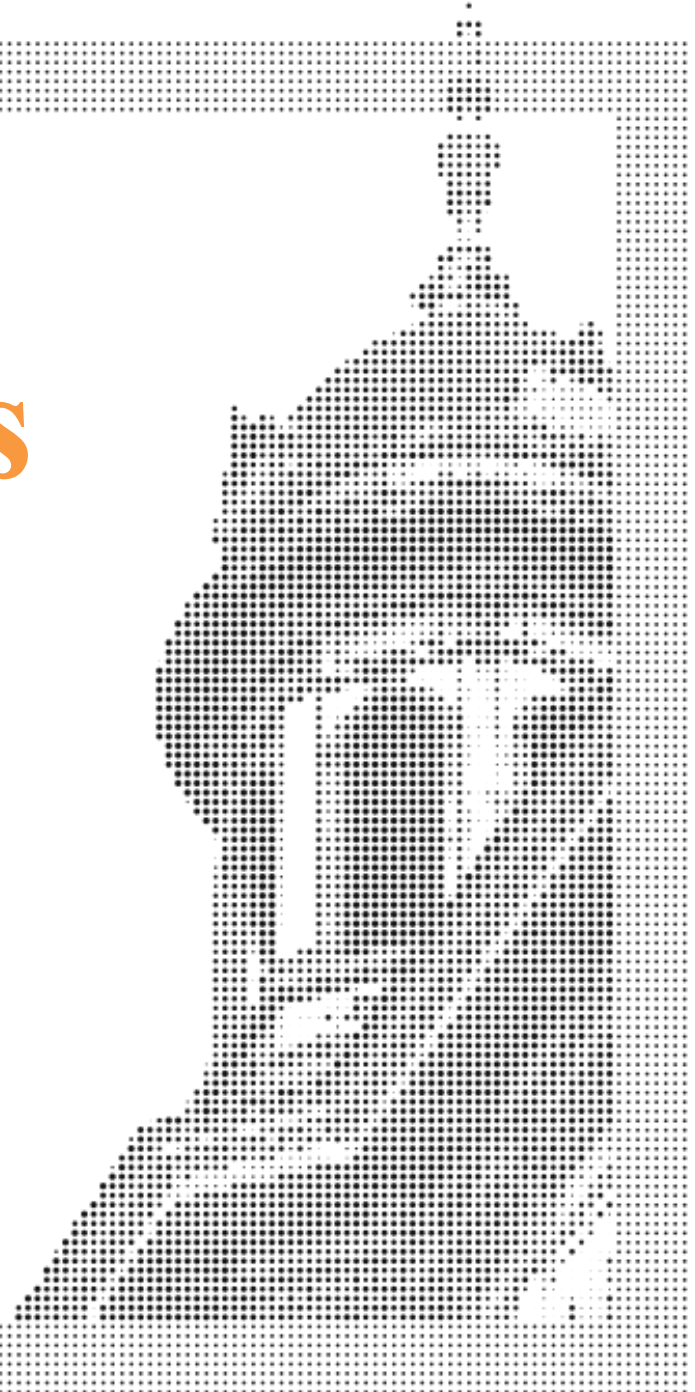

Versenyjog és a compliance

dr. Priskin Boglárka
2014. május 14.

Miért jó a verseny?

- verseny= cégek közötti rivalizálás folyamata a vásárlók megrendelése miatt
- alacsonyabb árak, jobb termékek, szélesebb választék, nagyobb hatékonyság
- gazdaságilag és társadalmilag is egyaránt hasznos, a gazdaság szereplői és az ország polgárai is nyernek általa
- a verseny korlátozása e nyereséget és a gazdasági jólétet csökkenti

Mi a versenyjogi megfelelés?

- a gazdasági versenyre vonatkozó jogszabályi és etikai előírások, normák tiszteletben tartására törekvés
- ezen előírások és normák vállalati gyakorlatba ültetése és rendszerszintű követése
- a tisztességes, tevékenységét torzításmentes gazdasági versenyben folytató vállalkozás magatartása a mérce

Mi a GVH célja a megfelelési programmal?

- a saját jogi apparátussal általában nem rendelkező kis- és középvállalkozások versenyjogi megfelelésének elősegítése,
- ehhez meg kell keresni a tájékoztatási csatornákat – a könyvelők, a vállalkozások fontos és hiteles információforrásai

Kis- és középvállalkozások

- legfeljebb 250 foglalkoztatott és 50 millió euró éves nettó árbevétel
- a bejegyzett vállalkozások 99%-a
- a GDP 54%-át adják
- a foglalkoztatottak 73%-a

Miért mutatkozik szükségesnek a GVH fellépése?

- 1 a GVH által vizsgált kartellekben (vállalkozások közötti megállapodásokban) érintett vállalkozások közel háromnegyede kis- vagy középvállalkozás
- 2 tíz, a fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsító vállalkozásból nyolc kis- vagy középvállalkozás
- 3 egy 2012. évi felmérés szerint a kis- és középvállalkozások vezetőinek jelentős része előtt nem ismertek a versenyjogi előírások, tévesen értelmezik azokat

GVH megfelelési kampányának oldala [www.megfeleles.hu]

VERSENYJOGI
MEGFELELÉS

tiszta verseny • tiszta nyereség

MEGFELELÉS

VERSENYFELÜGYELET

VERSENYJOG

AMI NEM FELEL MEG

KARTELL

GAZDASÁGI ERŐFŐLÉNY

JELENTŐS PIACI ERŐ

BEJELENTŐVÉDELEM

MEGFELELÉS

Megfelelni – de minek?

Miért jó a verseny?

Mikor felel meg egy vállalat a versenyjog előírásainak?

Milyen cégeket érint a versenyjogi megfelelés?

Egyre gyakrabban halljuk, hogy az adott vállalat gazdasági/piaci versenyjogi szempontból nem felel meg.

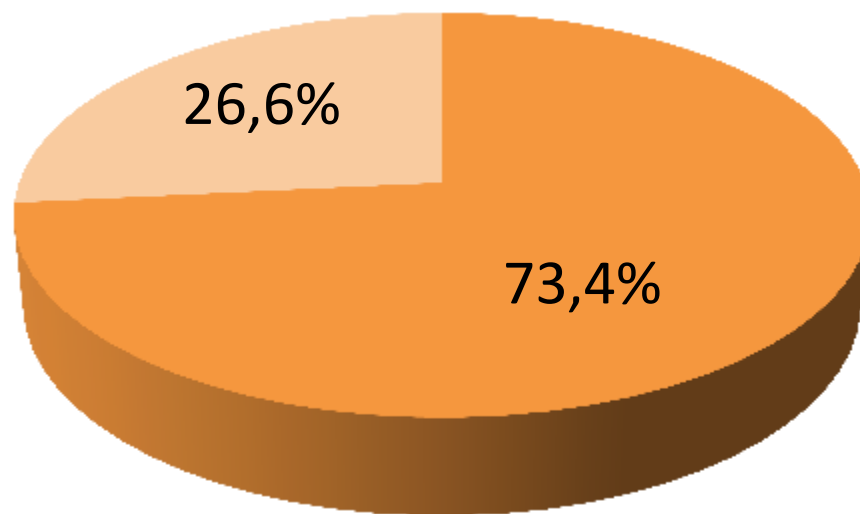
Ez a weboldal azért született, az itt olvasható információk az a cél, szolgálat, hogy a gazdasági szereplők minél pontosabb képet kapjanak a versenyszabályozásról. Azért, hogy minél jobban megállják a helyüket a versenyben, és eközben minél inkább megfeleljenek a versenyjogi előírásoknak is. Mert ha minél többen tisztán versenyeznek, azzal egyszerre nyer valamennyi vállalat, az egész magyar gazdaság. Tiszta verseny: tiszta nyereség.

Megfelelni – de minek?

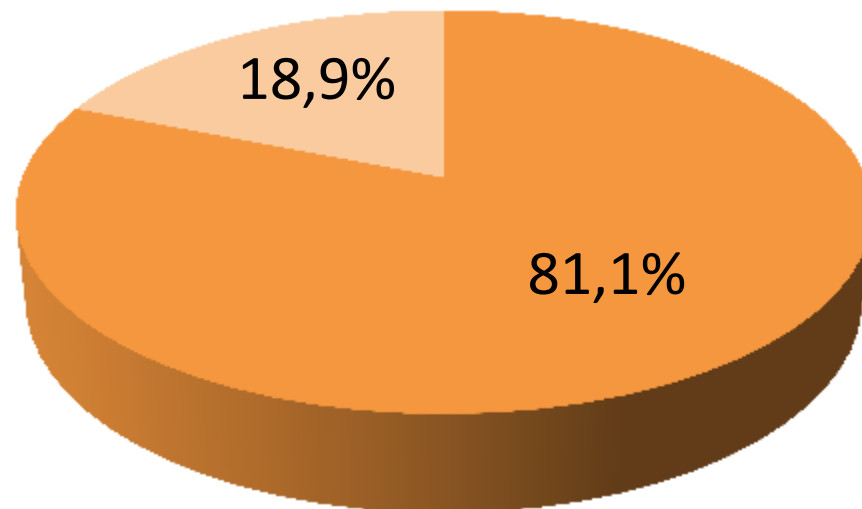
A versenyjog nemcsak a jól felfogott gazdasági érdekek tisztességes, fair érvényesítésén, hanem az általánosan elfogadott etikai normák követésén alapul. Ezért amikor versenyjogi megfelelésről beszélünk, ez alatt a jogi, valamint az ezekhez szorosan illeszkedő erkölcsi normák követését, az ezeknek való megfelelést értjük.

A versenyjogi megfelelés ilyen formán egy szemlélet: a gazdasági versenyt szabályozó törvények és normák vállalati gyakorlatba ültetését és

Kis- és középvállalkozások a GVH által vizsgált megállapodásokban (2002-2012)

Kis- és középvállalkozások a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsító vállalkozások között a GVH eljárásaiban (2010-2012)

Milyen vállalati magatartások veszélyeztethetik a versenyt?

- 1 megállapodások, kartellek, összehangolt magatartások, társadalmi érdekképviselői szervezetek döntései
- 2 visszaélés gazdasági erőfölénnyel
- 3 tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat a fogyasztókkal, üzletfelekkel szemben, jogsértő összehasonlító reklám alkalmazása

Megállapodások, összehangolt magatartások, döntések

Megállapodás

- tilos a vállalkozások közötti olyan megállapodás, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki (pl. megállapodás a beszerzési források felosztásáról, a fogyasztók, üzletfelek meghatározott körének valamely áru beszerzéséből történő kizárásáról)
- nem tilos az egymástól nem független vállalkozások közötti megállapodás
- lehet versenytársak közötti (ún. horizontális) vagy a forgalmazási lánc különböző szintjén álló vállalkozás közötti (ún. vertikális)

Megállapodás

- legalább két fél egybehangzó akaratnyilatkozata („akarategység”)
- formai előírások nem léteznek, polgári jogi értelemben nem szükséges, hogy kikényszeríthető legyen (egyszerű és becsületbeli megállapodások, jegyzőkönyvek)
- nemcsak írásban lehet megállapodást kötni
- nem szükséges betartani, végrehajtani
- időmúlás következtében megszűnt szerződés is válthat ki versenyjogi hatásokat

Kartell

„Barátaink a versenytársaink. Ellenségeinek a vevőink.”

- a versenykorlátozó megállapodások legsúlyosabb esetei a „kőkemény kartell”
- a vételi vagy az eladási árak versenytársak közötti közvetlen vagy közvetett meghatározása
- a piac versenytársak által történő felosztása
- kibocsátás korlátozása
- versenytársak versenytárgyaláson való összejátszása

Cél, hatás

- nem szükséges vizsgálni egy magatartás konkrét hatásait, ha annak célja a verseny korlátozása, akadályozása vagy torzítása
- Természetüknél fogva versenykorlátozó célúnak tekinthetők (ezért tiltottak): horizontális viszonyban a versenytársak egymás közötti árrogzítése, kibocsátás korlátozása, piacfelosztása, vagy a különféle pályázatokon, közbeszerzésen való összejátszás, vertikális viszonyban a viszonteladói ár rögzítésére irányuló megállapodások
- a jogsértés megállapításához elég a hatás bekövetkezésének a lehetősége is
- ha a versenykorlátozó hatás bekövetkezik, szükségtelen az alkalmasság, illetve a célzat vizsgálata

Mentesülés

- csekély jelentőségű megállapodások
- nem független vállalkozások és megbízó-ügynök viszonyban álló vállalkozások közötti megállapodások
- egyedi mentesülési esetek (4 konjunktív feltétel): gazdaságilag előnyös hatások
- csoportmentességi rendeletek : bizonyos szektorra v. tevékenységre vonatkozó megállapodások számára a jogi szabályozás lehetővé teszi az általános versenyjogi tilalom alóli mentesülést, ha a kormányrendeletben előírt normatív feltételeknek az adott megállapodás megfelel: pl: biztosítási, vertikális vagy K+F megállapodások egyes csoportjait érintő megállapodások: automatikus mentesség
- a feltételek teljesülését a vállalkozásnak kell megállapítania és adott esetben bizonyítania, a GVH-tól nem kérhető a mentesülés megállapítása

Csekély jelentőségű megállapodások

- nem esik a tilalom alá a megállapodás, ha csekély jelentőségű
- csekély jelentőségű a megállapodás, ha a megállapodást kötő feleknek és az azoktól nem független vállalkozásoknak az együttes részesedése az érintett piacon a tíz százalékot nem haladja meg
- nem minősülhet csekély jelentőségű megállapodásnak az, amely a vételi vagy az eladási árak versenytársak közötti közvetlen vagy közvetett meghatározására, vagy a piac versenytársak által történő felosztására vonatkozik, a kőkemény kartellek tehát nem mentesülhetnek

Egyedi mentesülés: Mentесül a tilalom alól a megállapodás, ha

- 1 az hozzájárul a termelés vagy a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a műszaki vagy a gazdasági fejlődés előmozdításához, vagy a környezetvédelmi helyzet vagy a versenyképesség javulásához
- 2 a megállapodásból származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz, illetve az üzletfélhez jut
- 3 a gazdasági verseny velejáró korlátozása vagy kizárása a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg
- 4 nem teszi lehetővé az érintett áruk jelentős részével kapcsolatban a verseny kizárását

Összehangolt magatartás

- vállalkozások (megállapodás megkötése nélkül) egymással tudatosan együttműködnek annak érdekében vagy azzal a hatással, hogy a verseny kényszerítő nyomásától megszabaduljanak, illetve azt enyhítsék, kizárják vagy csökkentsék a versenyfolyamatban benne rejlő, a szereplők egymástól független cselekvése esetén meglévő bizonytalanságot v piaci kudarc kockázatát
- alapkövetelmény: minden gazdasági szereplő a piacon tanúsított magatartását autonóm módon határozza meg

Példák az összehangolt magatartásra

1 a vállalkozás egy vállalkozások közötti megbeszélésen kinyilvánítja a közeljövőben követni kívánt, verseny szempontból releváns üzletpolitikáját. Ilyenkor, kifejezett elzárkózás bizonyítottsága hiányában mindazon vállalkozások részesei a versenyellenes összejátszásnak, akik részt vettek az ülésen, illetve akiknek tudomására jutott versenytársuk bejelentése

2 a vállalkozások olyan összejövetelel való részvétele, amelynek célja az árak, az eladási volumen meghatározása, s amelyen a résztvevő vállalkozások az árakkal, a szükségesnek ítélt eladási volumenekkel kapcsolatos jövőbeni magatartásukra vonatkozó információkat közlik, cserélik ki egymással

A vállalkozások által tanúsított párhuzamos magatartás

- az összehangolt magatartás és a párhuzamos magatartás elhatárolása
- a függetlenség követelménye nem zárja ki azt, hogy a piaci szereplők ésszerű módon alkalmazkodjanak versenytársaik viselkedéséhez, mindazonáltal tilos mindenféle olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolat a felek között, amelynek célja vagy hatása egy versenytárs jelenlegi vagy lehetséges magatartásának befolyásolása, illetve az, hogy tájékoztatást adjon egy, a vállalkozás által elhatározott vagy szándékolt magatartásról (kapcsolatfelvételtől fakadó összehangolt magatartás),
- szükséges vizsgálni, hogy a párhuzamos magatartásnak van-e más ésszerű magyarázata az összejátszáson kívül

A verseny korlátozása a közbeszerzési eljárásokban

- az ajánlattevők azáltal, hogy egymás között megállapodnak a verseny kiküszöböléséről, a piac felosztásáról, 10%- vagy akár 40%-kal is megdrágíthatják a közbeszerzést
- leggyakoribb magatartástípusok:
 - előzetes megállapodás az ajánlattevők között ki melyik tendert nyerje, míg a többiek nem pályáznak (ajánlat visszatartás), ajánlattevők áregyeztetése: ki milyen értékű ajánlatot tesz
 - előzetes megállapodás alapján az ajánlattevők eleve versenyképtelen ajánlatot adnak vagy visszavonják ajánlatukat például alvállalkozói munkáért v. a következő közbeszerzésen való nyerésért cserébe (szívességi kartell)
 - akárki győz megjutalmazza/kompenzálja a veszteseket
 - ajánlatok körforgása, szankció azon cégnek aki túl alacsonyan áraz
 - ajánlatkérőnek is lehet szerepe: a potenciális ajánlattevők leültetése
- súlyos büncselekmény Btk. 420 § : a cégvezetőknek akár 5 év szabadságvetsztés

Engedékenység

- a megállapodásban résztvevő vállalkozás a jogsértés feltárása érdekében együttműködik a hatósággal a bírság egy részének vagy egészének/ elengedése fejében
- csak kökemény kartell esetén van mód kérelmet benyújtani
- versenyfutas az idővel (rajtaütés előtt v. után benyújtott kérelem)
- részletes szabályok a versenytörvényben
- kedvezőbb elbírálás a büntetőjogi, közbeszerzés jogi következmények kapcsán és a kártérítési perben az egyetemleges felelősség kapcsán

A közbeszerzési kartell bűncselekmény

- új Btk. 420. §- „*Versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban*” törvényi tényállás: **egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő**
- az Új Btk. kedvezőbb helyzetbe hozza az engedékenységi kérelmezőket : azon alanyi kör bővült, akikkel szemben a büntetőeljárás megszüntetésének lehet helye:
 - **nem büntethető:** a rajtaütés előtti kérelmet benyújtó vállalkozás jelenlegi és a kartell elkövetéskori tehát volt vezető tisztségviselője, tagja, felügyelő bizottságának tagja, alkalmazottja vagy ezek megbízottja
 - **a büntetés korlátlanul enyhíthető v. különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető:** a rajtaütés utáni bírság mellőzésre irányuló v. bírság csökkentési kérelmet benyújtó vállalkozások vezető tisztségviselőjének, illetve alkalmazottai esetén

Informátori díj

- díjra jogosult az a természetes személy:
- A) kőkemény kartellel kapcsolatos **nélkülözetlen** írásbeli bizonyítékot átad: kartell tényállási elemihez kapcsolódó bizonyítékok (e-mailek, találkozóról készült feljegyzés- korabeli bizonyítékok)
- B) a rajtaütéshez szükséges bírói engedély megalapozásához nélkülözhetetlen információt átad, amely során a GVH az A) pontban meghatározott információhoz jut
- a díj összege az eljáró versenytanács által az ügyben kiszabott bírság egy százaléka, de legfeljebb ötvenmillió forint
- kartellben résztvevő személy is jogosult lehet a díjra v olyan személy aki közvetlen kapcsolatban van a kartellel (titkár, alkalmazott)

Társadalmi szervezet döntése

- a szakmai érdekképviselői szervezetek (terméktanács) döntései, az ezen döntések eredményeiként létrejött előírások, szabályzatok, etikai és más kódexek alkalmasak a vállalkozások piaci magatartásának befolyásolására, azokat versenyt kizáró vagy korlátozó magatartás tanúsítására kötelezve, illetve készítetve
- versenyjogilag releváns döntés pl. a szervezet közgyűlésének vagy ügyintéző szervének a döntése, ajánlása, állásfoglalása

Társadalmi szervezet döntése

- nincsenek formai követelmények
- egy szakmai érdekképviselői szervezet esetlegesen kötelező erővel nem bíró ajánlása is jogsértőnek minősül, ha az a szervezet azon szándékát tükrözi, hogy összehangolja tagjai piaci magatartását
- nemcsak a formális határozat vagy ajánlás formáját öltő érdekképviselői aktusok tilalmazottak, hanem minden olyan magatartás, amely a tagvállalkozások versenymagatartását korlátozhatja, torzíthatja
- társulás és a tagok párhuzamos felelőssége

Jogsértő döntések

- ajánlott árak közzététele: minimumdíj, egységes fizetési határidő
- reklámkorlátozások: például az az etikai elvárás, amely a reklámtilalom révén megköveteli a reklámozástól való tartózkodást, a reklámkorlátozások akadályozzák a hatékonyabb szereplőket, hogy szolgáltatásaikat a kevésbé hatékony szereplők kárára bővítsék, miáltal a fogyasztóknak nincs teljes képe az elérhető szolgáltatásokról, szolgáltatókról
- Információcsere: a versenyjogi értékelés függ az információcserének helyszínt adó piac jellegzetességeitől (pl. koncentrálttság, átláthatóság, stabilitás, komplexitás), a kicserélt információ típusától (pl. stratégiai vagy összesített adatokra vonatkozik-e, múltbeli v. jövőbeli): a piacon lévő bizonytalanság csökkentése a cél v. a versenyellenes gyakorlat támogatása?
- piacfelosztás (Vj-92/2003., Mentők és Betegszállítók Országos Egyesülete)

A VT által kiszabott bírságok versenyt korlátozó megállapodás tárgyában (2004-2012)

2004: 8.398 millió Ft

2005: 2.855 millió Ft

2006: 8.650 millió Ft

2007: 1.069 millió Ft

2008: 3 millió Ft

2009: 906,8 millió Ft

2010: 9.576,2 millió Ft

2011: 84,5 millió Ft

2012: 1.250 millió Ft

2013: 10.588 millió Ft

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok, jogsértő összehasonlító reklámok

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat a fogyasztókkal szemben

- fogyasztó: az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy
- automatikusan jogsértő kereskedelmi gyakorlatok (pl. valótlanul ingyenesség reklámozása)
- megtévesztő és agresszív kereskedelmi gyakorlatok
- általános szabály: tilos a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat
- tisztességtelen a szakmai gondosság követelményébe ütköző, a fogyasztói magatartás torzítására alkalmas kereskedelmi gyakorlat

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat az üzletfelekkel szemben

- üzletfelek: fogyasztónak nem minősülő személyek
- tilos a gazdasági versenyben az üzletfeleket megtéveszteni
- tilos az üzletfél választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszereket alkalmazni
- a megtévesztő reklámokra vonatkozó szabályokat 2014. július 1-jéig a reklámtörvény tartalmazza

Jogsértő összehasonlító reklám

- összehasonlító reklám: közvetve vagy közvetlenül felismerhetővé tesz egy vagy több versenytársat, annak (azoknak) az áruját
- alkalmazása nem tilos
- feltételek a reklámtörvényben:
 - azonos rendeltetésű áruk összehasonlítása,
 - tárgyilagosság
 - ellenőrizhető, lényeges tulajdonság összehasonlítása

Kötelezettségvállalás

- a GVH elfogadhatja a vállalkozás azon kötelezettségvállalását, hogy magatartását meghatározott módon összhangba hozza a jogszabályokkal amennyiben a közérdek védelem hatékonyan biztosítható ezzel
- nincs helye durva jogsértések esetén: pl kőkemény kartell
- a GVH nem köteles elfogadni a kötelezettségvállalási nyilatkozatot
- a GVH ekkor az eljárást jogsértés megállapítása nélkül megszünteti, kötelezettséget írva elő
- a GVH közleménye a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kapcsán indított eljárásokban benyújtott kötelezettségvállalásokról
- utóvizsgálat követi teljesültek e az ügyet lezáró végzésben vállaltak

2014. július 1-jétől hatályba lépő Tpv. módosítás I.

Anyagi jogi szabályokat érintő változások:

- a reklám törvény megtévesztő és összehasonlító reklámra vonatkozó részei a Tpv-be kerülnek
- a megtévesztő reklám szabályozásának közelítése az Fttv. rendszeréhez
- befejezett magatartás tekintetében való kötelezettség-vállalás általános szabállyá tétele
- új jogintézmény bevezetése: egyezségi kísérlet (settlement)
- új eszköz: piacelemezés
- eljárási bírság: vállalkozás esetén minimum 200 e Ft, napi bírság határidőhöz kötött eljárási kötelezettség nem teljesítése esetén

2014. július 1-jétől hatályba lépő Tpv. módosítás II.

Eljárás jogi szabályokat érintő változások:

- fúziós és iratbetekintést, valamint helyszíni kutatást érintő szabályok lényegesen módosulnak
- határidőket érintő módosítások
- bejelentési eljárás szabályainak kiigazítása
- meghatalmazotti kör tv-i korlátozásának megszűnése
- az informátori díjat nem terheli személyi jövedelem adó fizetési kötelezettség

Fontosabb jogszabályok

- a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény
- a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény
- a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény

Emlékeztető

- a kis- és középvállalkozások is megsérthetik a versenyjogi szabályokat
- a kartell piaci részesedésre tekintet nélkül jogsértő
- az összehangolt magatartás és a társadalmi szervezetek versenyt torzító döntése, ajánlása is jogsértő
- engedékenységi kérelemmel csökkenthető a bírság vagy elérhető a bírság mellőzése is, illetve a büntetőeljárás során is jelentőséggel bír
- fokozott figyelmet kell fordítani a fogyasztók, üzletfelek jogszerű tájékoztatására
- nem tilos az összehasonlító reklám alkalmazása, de be kell tartani a jogszabályi előírásokat
- a megindult eljárásban alkalmazható a kötelezettségvállalás intézménye, azzal, hogy a GVH nem köteles elfogadni a kötelezettségvállalási nyilatkozatot

További információk

www.megfeleles.hu

www.gvh.hu

Köszönöm a figyelmet!

